

TRÄBYGGNADSSTRATEGI

Eksjö kommun

Dnr: 2017-KLK0203.

Antagen 2018-11-15 Kf §23

SAMMANFATTNING

Trä är ett byggmaterial med positiva egenskaper ur ett hållbarhetsperspektiv – ekologiskt, socialt och ekonomiskt. Trä är förnyelsebart och lagrar koldioxid efter byggtiden. Det är framförallt det industriella byggandet som gjort trä konkurrenskraftigt ur ett ekonomiskt perspektiv.

Under 1800-talet förbjöds högre träbyggnader på grund av omfattande stadsbränder. Utveckling av byggtekniker och brandskydd har lett till en lagändring 1994, då det blev tillåtet att bygga högre träbyggnader igen. Lagändringen skapar möjligheter för att bygga mer i trä och de positiva egenskaper materialet har ur ett hållbarhetsperspektiv kan tas tillvara i fler byggprojekt.

Eksjö kommun vill öka användningen av trä i byggprojekt inom den kommunala koncernen men även genom stimulera marknaden och näringslivet till att utveckla och använda mer trä i byggandet. Villabebyggelse och byggnader under tre våningar byggs nästan uteslutande alltid i trä. Träbyggnadsstrategin fokuserar därför på högre bebyggelse och byggnader för andra ändamål än bostäder.

I Eksjö kommun finns en lång tradition av byggande i trä med flera äldre och välbevarade träbyggnader. I kommunen finns en ambition att bygga vidare på denna tradition och sätta träbyggande i ett modernt sammanhang. Eksjö kommun ska därför alltid efterfråga trä inom den kommunala koncernen. Kommunen vill också inspirera och bidra till att stimulera marknaden så att trä blir ett självklart val i Eksjö kommun. För att lyckas med detta ser vi ett behov av ökad kunskap inom kommunen och en utveckling på marknaden. Till strategin hör även en handlingsplan innehållande hur kommunen fortsatt ska arbeta med att öka användningen av trä i byggprojekt.

SYFTE

Syftet med Eksjö kommuns träbyggnadsstrategi är att öka användningen av trä i byggprojekt i kommunen. Strategin blir ett verktyg för att arbeta för mer byggande i trä inom kommunen och stimulera marknaden och utvecklingen mot ett ökat användande av trä i byggprojekt. Varumärket Eksjö - den unika trästaden stärks och sätts i ett modernt sammanhang genom att öka användningen av trä. Strategin gäller för hela Eksjö kommun.

INNEHÅLL

BAKGRUND	1
Lokalt	1
Regionalt	1
Nationellt	1
VARFÖR SKA VI BYGGA MER I TRÄ?	2
Klimat	2
Ekonomi	2
Kvalitet	2
Social hållbarhet	2
DEFINITION AV EN TRÄBYGGNAD	3
STRATEGI	3

BAKGRUND

LOKALT

Redan 2005 togs beslut i kommunfullmäktige att uppdra åt kommunstyrelsen och Eksjö Stadshus AB att tillse att bolag och kommunala verksamheter som äger, bygger och förvaltar fastigheter, så långt som möjligt ska använda träprodukter i byggnaderna. I motionen påtalas den stora betydelse skogsbruk och träförädling har för Eksjö kommun, att det borde vara självklart att kommunala bolag och förvaltningar så långt som möjligt använder trä och träprodukter. (Dnr: 2005/0263) (Motion dnr: 2004/KLK060)

2012 var Eksjö med i projektet Trästad 2012 tillsammans med andra kommuner, industri och akademi. Projektet fokuserade på att lyfta goda exempel på träbyggnader och arbete i kommunerna. I Eksjö var bostadsområdet Norrström och Olsbergs arena med som exempel på träbyggnadsprojekt.

Kommunstyrelsen beslutade 2017-12-06 att uppdra åt förvaltningen att ta fram en träbyggnadsstrategi med syfte att stimulera till ökad användning av trä i byggandet, såväl för hel- och delägda kommunala bolag, som för andra entreprenörer.

REGIONALT

Regionalt finns initiativ från Klimatrådet - Jönköpings län att ta fram en regional träbyggnadsstrategi (Sätt trä på kartan – Träbyggnadsstrategi för ett Plusenergilän). Träbyggnadsstrategin är ett steg i att uppnå miljömålen och bidrar till Jönköpings län som Plusenergi län. Strategin pekar på fördelarna med trä ur ett hållbarhetsperspektiv och har som målsättning att trä blir ett naturligt val som byggmaterial om 5-10 år.

NATIONELLT

Under slutet av 1800-talet förbjöds byggande av hus högre än två våningar i trä. Flera omfattande stadsbränder skapade en rädsla för användandet av trä. 1994 blev det återigen tillåtet att bygga högre i trä. Forskning och utveckling av nya metoder har gjort att det är möjligt att åter bygga höga hus i trä.

Bygg- och fastighetssektorn svarade 2015 för inhemska utsläpp av växthusgaser på cirka 11,1 miljoner ton koldioxidkvivalenter, vilket motsvarade 18 procent av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. Sektorn bidrar dessutom till stora utsläpp utomlands genom importvaror. Dessa utsläpp låg på cirka 9,3 miljoner ton koldioxidkvivalenter (Boverket, 2018) Ett sätt att minska påverkan från bygg- och fastighetssektorn är att använda mer förnyelsebara material.

Nationellt påbörjades arbetet för mer byggande i trä 2004. Underlaget till strategin från Regeringskansliet syftar till mer byggande i trä, kunskapsutveckling och forskning inom träbyggande, spridning av goda exempel på träbyggnader i Sverige och visa på träs tekniska och arkitektoniska egenskaper samt att stimulera den lokala marknaden så att hustillverkare, byggföretag och träindustrin utvecklas. Visionen är att om 10–15 år ska trä vara ett självklart alternativ i allt byggande i Sverige – och på sikt i Europa.

Den nationella strategin pekar också på fördelarna med trä ur ett klimat och miljöperspektiv, men fokuserar också på marknaden, ekonomisk utveckling, näringslivet och Sveriges roll i träbyggande internationellt. Kunskapsutveckling och forskning är nödvändig för utvecklingen av träindustrin. (Näringsdepartementet, 2004)

Flera kommuner i Sverige har påbörjat och genomfört olika arbeten för mer byggande i trä. Det gör också att det nationellt finns nätverk och organisationer som stödjer samma arbete och bidrar till mer byggande i trä på en övergripande nivå. På både nationell och internationell pågår olika forskningsprojekt om träbyggande, byggteknik, utveckling av nya produkter etc. som bidrar till utveckling och ökad kunskap om träbyggande.

VARFÖR SKA VI BYGGA MER I TRÄ?

Trä har positiva egenskaper för både klimat, miljö, ekonomi och social hållbarhet och hälsa. Det är framförallt ett ökat industriellt byggande som gör materialet konkurrenskraftigt jämfört med andra material, men oavsett produktionsmetod är användandet av trä positivt för att minska klimatpåverkan.

KLIMAT

Trä är ett förnyelsebart material, efter avverkning återplanteras skogen. Trä lagrar även koldioxid efter byggtiden. Biprodukter vid produktion och efter rivning kan användas till andra produkter och bibränsle. Trä är jämfört med andra material oslagbart ur ett miljöperspektiv, förutsatt att transporterna är likvärdiga.

Det finns mycket skog i Sverige. En utveckling av marknaden kan skapa bättre förutsättningar för att i högre grad förädla och använda råvaran lokalt.

EKONOMI

Industriellt byggande i trä är effektivt, innebär färre transporter då plan- och volymelement färdigställs i fabrik och väger mindre än traditionella byggmaterial, kortare byggtider och högre precision då bostaden redan i fabriken är nära sin färdigställandegrad. Detta gör trä konkurrenskraftigt ur ett ekonomiskt perspektiv. (Svenskt trä, 2018)

Industriellt träbyggande kan bygga upp en kapacitet som kan leverera 50 % av flerbostadshusen på den svenska marknaden och samtidigt nå en 30-35%-ig materialandel för lokaler i ett tidsperspektiv fram till 2025. Detta bidrar till fler jobb inom prefabricering och möjligheter att förflytta arbetskraft från storstad till landsbygd. (Bregre, Nord, & Stehn, 2017) Trävaru- och byggsektorn är ett av de stora bioekonomiska tillskotten, det vill säga tillskott till den sektorn av ekonomin baserad på förnyelsebara råvaror. (Skånberg, Olsson, & Halling, 2016).

KVALITET

Industriellt träbyggande sker i en kontrollerad miljö och tiden på själva byggplatsen förkortas. Detta leder till större precision och mindre fel. I en jämförelse mellan prefabricerade trähus och trähus byggda på traditionellt vis i Mälardalen hade de prefabricerade husen i snitt 0,1 besiktningsfel/m² och husen byggda på traditionellt vis 0,23 besiktningsfel/m². Högre kvalitet och precision gör industriellt byggande mer ekonomiskt lönsamt än andra metoder.

SOCIAL HÅLLBARHET

Industriellt byggande i trä bidrar till bättre arbetsförhållanden då arbetet utförs inomhus i en renare, tystare och mer kontrollerad miljö. Arbetet på byggarbetsplatsen är också tystare och renare. Eftersom byggnaden levereras i färdiga moduler/volymer/komponenter, blir arbetet både kortare och enklare på arbetsplatsen.

Studier visar att man faktiskt mår bättre av att bo i ett trähus. Naturliga material har liknande effekter på hälsa som att vara i naturen. Trä kan bidra till att sänkt puls, lägre blodtryck, mindre stress och snabbare tillfrisknande i till exempel sjukhusmiljöer. Trä bidrar också till en byggnads klimat genom att vara ett material som andas och naturligt reglerar luftfuktighet, samt absorberar koldioxid.

I Eksjö är även igenkänning och värnandet om traditionen viktigt för välbefinnandet hos invånarna. En modern tappning av den unika trästaden bygger vidare på den attraktivitet Eksjö kommun har idag.

DEFINITION AV EN TRÄBYGGNAD

En träbyggnad utgörs till största andel av trä. För en träbyggnad ska den vertikalt bärande stommen utgöras av trä.

En träbyggnad behöver inte ha en fasad i trä, men byggnader som på ett tydligt sätt kommunicerar trä i sin gestaltning marknadsför sig som träbyggnad bidrar till att stärka varumärket - den unika trästaden.

STRATEGI

Eksjö kommun koncern ska alltid efterfråga trä. Eksjö kommun vill styra utvecklingen mot mer byggande i trä. Vi vill inspirera och bidra till att stimulera marknaden så att trä blir ett självklart val i Eksjö kommun.

Eksjö kommun tror på en långsiktig kunskapsutveckling kring träbyggande för att användningen ska kunna öka. I kommunen ska vi aktivt arbeta med att höja vår egen kompetens och kunskap kring träbyggande.

mer byggande i trä...

- Öka användandet av trä i byggprojekt i Eksjö kommun
- Öka användningen av trä i byggnader högre än tre/fyra våningar, flerbostadshus och byggnader för andra ändamål än bostäder
- Stimulera marknaden genom att efterfråga trä
- Höja kunskapen om träbyggande

...därför att

lagrar koldioxid

väger mindre

energieffektivt

förnyelsebar resurs

arbetsmiljö
och boendemiljö

ekonomi

tid och kvalitet

den unika trästaden